

Foto John Bakker

“DNA-analyse voor therapie op maat”

Door DNA-analyse komen mensen met een minder voorkomende kankersoort en patiënten die regulier zijn uitbehandeld mogelijk in aanmerking voor een andere (gepersonaliseerde) behandeling, zegt oncoloog Niven Mehra.

Door **Marjolein Straatman**

GESPONSORD

“Bij één op de vijf mensen met kanker die een uitgebreide DNA-analyse ondergaan levert deze extra inzichten op die gebruikt kunnen worden om een extra behandeloptie mogelijk te maken. Hoewel in de praktijk moet blijken of die therapie succesvol zal zijn, komt die optie zonder de inzet van DNA-analyse, in de standaardprocedure, meestal niet snel naar voren”, zegt Niven Mehra, als oncoloog verbonden aan het Radboudumc.

“Kanker is een ontzettend complexe ziekte met verschillen in biologisch gedrag, waarbij een deel van deze diversiteit verklaard kan worden met het DNA-profiel van de kanker”, vervolgt hij. De uitgebreide DNA-test biedt volgens hem een compleet profiel van DNA-afwijkingen. “Het analyseren van DNA kan ook overeenkomsten tussen verschillende kankersoorten aantonen. Daardoor kunnen we soms ‘off-label’ behandelen; een therapie toepassen die eigenlijk is geregistreerd voor een ander kankertype”, zegt Mehra.

“We weten dankzij DNA-analyse bijvoorbeeld dat tien tot vijftien procent van de mannen met prostaatkanker een profiel heeft waarbij immunotherapie meer kans van slagen heeft. Met DNA-onderzoek kan je bij specifieke behandelingen ook voorspellen wie een kleinere kans heeft dat deze aanslaat én kun je een patiëntgroep van een behandeling uitsluiten en eventuele bijwerkingen voorkomen. Deze groep kan je met hetzelfde DNA-onderzoek dan wel een alternatieve behandeling aanbieden.”

Deelname aan studies

Gevraagd naar het grootste voordeel van het gebruik van het uitgebreide DNA-onderzoek, zegt Mehra: “Als arts geef ik de patiënt een extra kans. En een uitgebreide DNA-test levert veel op voor de wetenschap.” De groep die hiervoor in aanmerking komt is vaak uitbehandeld of heeft een relatief zeldzame vorm van kanker. Voor een uitgebreid DNA-onderzoek kan een patiënt deelnemen aan de zogeheten CPCT-02-studie of de DRUP-studie waarvoor bepaalde criteria gelden. Mehra: “Mensen in de CPCT-02-studie krijgen een uitgebreid DNA-onderzoek voorafgaand aan een standaardbehandeling en

Niven Mehra
Internist-Oncoloog
FOTO WB VAN BREE

“Een uitgebreide DNA-test draagt bij aan de wetenschap, en biedt de patiënt perspectief”

dienen te worden behandeld bij één van de 49 ziekenhuizen die zijn aangesloten. Daarnaast moet eenvoudig en veilig een biopsie van een uitzaaiing kunnen worden genomen. Voor de DRUP-studie geldt dat er een afwijking in de kanker moet zijn gedetecteerd waarbij er een ‘off-label’ geneesmiddel beschikbaar is. Ook hier ondergaat een patiënt voorafgaand aan deze behandeling een uitgebreid DNA-onderzoek. De behandelend arts vraagt de DNA-analyse aan en in het ziekenhuis volgt een biopsie. Het is Hartwig Medical Foundation die de analyse uitvoert en de arts een patiëntrapport stuurt.”

Kwaliteit van leven

Eén van Mehra’s patiënten is Jos van Wagenberg, die deelnam aan beide studies en van wie het DNA ook werd onderzocht. In 2015 is bij hem prostaatkanker geconstateerd. Een operatie waarbij de prostaat werd verwijderd mocht niet baten en chemotherapie die daarop volgde in verband met de toen uitgezaaide ziekte evenmin. De kanker was zeer progressief van aard en kwam snel terug, zegt Van Wagenberg. “Het zag er eind 2016 niet rooskleurig uit en er leek niet veel toekomstperspectief te zijn.

In overleg met dokter Mehra nam ik deel aan de CPCT-02-studie en onderzocht men mijn DNA. Wat bleek? Mijn type kanker heeft overeenkomsten met een borstkankersoort. Nu krijg ik een vorm van chemotherapie die aanvankelijk voor dat kankertype is bedoeld en dat leverde me iets heel waardevols op: tijd. Hoewel ik me niet hetzelfde voel als vijf jaar geleden, functioneer ik zodanig dat ik nog kan werken en sporten. Ik wilde absoluut niet thuis komen te zitten, wist ik toen ik ziek werd. Voor mij is dat belangrijk voor mijn kwaliteit van leven.”

Toekomst

Niven Mehra zou het liefst zien dat het DNA van mensen met kanker eerder en vaker uitgebreid wordt onderzocht. “Zo kan sneller de best mogelijke therapie bij die patiënt en type kanker worden toegepast. Maar dat is kostbaar. Vooralsnog wordt de uitgebreide DNA-analyse niet vergoed door zorgverzekeraars. Hopelijk komt daar snel verandering in.” ■

Wist je dat

bij de behandeling van uitgezaaide kanker gemiddeld maar 30 procent van de geneesmiddelen werkt? Dat betekent dus dat 70 procent van de patiënten een middel krijgt dat geen werkzaam effect heeft. Met de kans op vaak nare bijwerkingen die de kwaliteit van leven meer kwaad dan goed doen. Dat moet natuurlijk beter en daar wordt hard aan gewerkt. Zo is er een uitgebreide DNA-test beschikbaar die aan de start van je behandeling alle foutjes in jouw tumor-DNA in kaart brengt en inzicht geeft in de specifieke kenmerken van jouw kanker.

Studies

In de CPCT-02-studie wordt de uitgebreide DNA-test gebruikt voor het vinden van de beste standaard therapieën. De DRUP-studie is gericht op ‘off-label’ medicatie.

i Q&A

Hans van Snellenberg
Directeur en medeoprichter
Hartwig Medical Foundation
FOTO JOHN BAKKER

Hoe bent u bij Hartwig Medical Foundation betrokken?

“Mijn vader had uitgezaaide kanker en in onze zoektocht in 2006 naar de juiste behandeling kwamen we erachter dat veel therapieën een beperkte kans op succes hadden, en gebaseerd waren op de tumorlocatie en niet op de oorzaak (de DNA-mutatie). In 2015 was het door een grote gift mogelijk om Hartwig Medical Foundation op te richten en een bijdrage te leveren aan een fundamentele verbetering van de behandeling van patiënten.”

Hoe ziet de kerntaak van Hartwig Medical Foundation eruit?

“De stichting maakt een patiëntrapport op basis van een zeer uitgebreide DNA-analyse van de tumor en bouwt een database voor kankeronderzoek. De analyse kan mutaties in de tumor naar voren brengen waardoor de arts een meer gerichte therapie kan kiezen. Voor de database verzamelen we de klinische data van patiënten van wie we de genetische data hebben gegenereerd. Inmiddels beschikken we over een database met meer dan vijfduizend patiënten waaruit al door bijna zestig onderzoeken wereldwijd geput wordt voor verder onderzoek.”

Wat biedt deze uitgebreide DNA-analyse voor kansen voor de toekomst?

“Met uitgebreide DNA-analyses verruimen we de mogelijkheden van ‘personalised medicine’, waarmee overbehandeling wordt teruggedrongen en een patiënt de behandeling krijgt die het best bij hem of haar past. De combinatie van betere diagnostiek en het op de markt komen van meer gerichte medicijnen zal het mogelijk maken om op te schuiven van standaardprotocollen naar individueel maatwerk.”

hartwigmedicalfoundation.nl ■